Ympäristöluvat

Eduskunta
Ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne HE 76/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Asiantuntijalausunto

1 Yleistä

Aluehallintovirastojen ympäristölupavastuualueet ovat antaneet ympäristöministeriölle yhteisen lausunnon luonnonsuojelulakiluonnoksesta. Hallituksen esityksessä on otettu huomioon lausunnossa esitettyjä kannanottoja, jotka liittyivät luonnonsuojelun huomioon ottamiseen ympäristölupa- ja vesitalouslupaharkinnassa ja vesilain nojalla suojeltaviin luontotyyppeihin. Muutamia yksityiskohtia on kuitenkin vielä tarpeen tuoda esiin ja tarkastella tarkemmin.

2 Luontotyyppien ja eliölajien suojelun huomioon ottaminen ympäristö- ja vesitalouslupamenettelyissä

Esitys uhanlaisten luontotyyppien ja eliölajien suojelun huomioon ottamisesta ympäristö- ja vesitalouslupamenettelyissä on muuttunut lakiluonnosvaiheesta siten, että huomioon ottamista koskevat pykälät 65 § ja 78 § ovat nyt lähinnä informatiivisia. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan esitetyt 65 § ja 78 § eivät muuttaisi muiden lakien mukaisia luvan tai suunnitelman myöntämisen edellytyksiä, eivätkä sellaisenaan myöskään olisi esimerkiksi muun lain mukaisen luvan myöntämisen tai suunnitelman hyväksymisen esteenä.

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO
Postiosoite: PL 1, 13035 AVI | Käyntiosoite: Wähäjärvenkatu 6, Hämeenlinna

puh. 0295 016 000
kirjaamo.etela@avi.fi
www.avi.fi

Helsingin toimipaikka
Ratapihantie 9

Kouvolan toimipaikka
Kauppamiehenkatu 4

Luonnonsuojelun huomioon ottaminen lupamenettelyissä harkitaan muun muassa ympäristönsuojelulain 48 §-49 §:ien ja vesilain 3 luvun 4 ja 6 §:ien nojalla (yleinen etu), ja näihin pykäliin ei ole nyt esitetty muutoksia. Yleisellä tasolla lupakäsittelyyn ei tule merkittäviä muutoksia, mutta luonnonsuojelulaki tuo omalta osaltaan sisältöä ja informaatiota käsittelyssä huomioon otettavista seikoista.

Näkinpartaispohjat ja meriajokaspohjat on hallituksen esityksessä lisätty luonnonsuojelulain 66 §:n suojeltuihin luontotyyppeihin. Lakiluonnosvaiheessa nämä oli tarkoitus suojella vesilain poikkeamismenettelyn kautta. Näiden luontotyyppien suojelu luonnonsuojelulain menettelyssä on parempi vaihtoehto ottaen huomioon muun muassa rajaamisen haastavuus.

3 Tietojärjestelmät

Viranomaisten tietojärjestelmät ovat tärkeitä tiedonlähteitä myös lupakäsittelyssä. Tietojärjestelmien tiedon on oltava ajantasaista, luotettavaa ja käytettävissä (toimivuus). Hallituksen esityksestä jää se käsitys, että lupaviranomaisen saa luonnonsuojelun tietojärjestelmiin tallennettua tietoa muun muassa ELY-keskusten ja muiden viranomaisten lausunnoista sekä tietopyynnöillä. Tietojärjestelmien tulisi olla myös lupaviranomaisten saavutettavissa.

4 Vesilakiin esitetyt muutokset

Esitetyn vesilain 2:11 §:n 2 momentin mukaan lupa-asiasta erillisen poikkeamisasian käsittelyyn sovelletaan muun muassa, mitä 3 luvussa säädetään lupapäätöksessä annettavista määräyksistä ja vaikutusten tarkkailusta. Yksittäistapauksessa hakemuksesta myönnetään poikkeus kiellosta, jos momentissa mainitun vesiluontotyypin suojelutavoitteet eivät kokonaisuutena huomattavasti vaarannu. Edellytysten täyttyessä poikkeamisessa annetaan siis oikeus vaarantaa tietty suojeltu vesiluontotyyppikohde. Esitetty 2 momentti, esimerkiksi vaikutustarkkailu, sopii huonosti poikkeamisen

harkintakriteereihin. Yleensä poikkeamisessa ei anneta määräyksiä. Toimintaa koskevat määräykset annetaan mahdollisesti rinnakkain vireillä olevassa vesitalousluvassa tai muussa luvassa. Hallituksen esityksessä olisi toivottu perusteltavan tarkemmin, mitä määräyksiä nimenomaan poikkeamista koskevassa päätöksessä tulisi antaa ja mitä vaikutuksia pitäisi tarkkailla.

Vesilain 14 luvun 6 §:ään on ehdotettu muutos, että luontovahingon korjaamiseen on määrättävä silloin, kun taustalla on lain säännösten vastainen menettely. Lainkohdasta on ehdotettu poistettavaksi vesilain nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen menettely. Käytännössä nämä poistettavaksi esitetyt määräykset on tulkittu viittaavan esimerkiksi lupamääräyksiin. Kun viittaus annettuihin määräyksiin poistetaan, epäselväksi jää, miten lupamääräysten rikkomistilanteissa tulevaisuudessa menetellään ja mistä löytyy peruste mahdollisesti tarvittaville korjaamismääräyksille.

5 Natura 2000 -verkosto ja lupamenettelyt

Esitetyssä 35 §:ssä on varattu Natura-arvioinnista annettavan lausunnon toimittamiselle 6 kuukauden määräaika kuten nykyisen lain 65 §:ssä. Määräaikaa voisi harkita lyhennettäväksi, mikä osaltaan lyhentäisi myös lupakäsittelyyn kuluvaa aikaa.

Esitetyssä 35 §:ssä, kuten nykyisen lain 65 §:ssä, viranomaisen on pyydettävä lausunnot ELY-keskukselta ja siltä, jonka hallinnassa Natura 2000 –verkostoon kuuluva alue on. Erityisesti jokialueilla ja merellä on Natura-alueita, joilla on satoja omistajia. Lainkohdan mukaan kaikilta haltijoilta on pyydettävä lausunto. Lainkohtaa tulisi harkita muutettavaksi siten, että ELY-keskuksen lisäksi lausuntoa pitää pyytää niiltä Natura 2000 –verkostoon kuuluvan alueen haltijoilta, joiden alueelle hankkeen vaikutukset ulottuvat. Muutos vähentäisi kuultavien määrää ja osaltaan sujuvoittaisi lupakäsittelyä, mutta ei kuitenkaan loukkaisi kenenkään oikeusturvaa, koska edelleen kuultaisiin niitä, joihin hankkeen vaikutukset kohdistuvat.

Ympäristöneuvos Satu Lyytikäinen